

Друштво и типови друштава

Социологија
2019.

Полазно становиште

- Проучавање друштва се разликује од проучавања природе:
 1. јер су људи за разлику предмета и појава у природи самосвесна бића која ономе што чине дају смисао и сврху;
 2. јер људи својим сопственим деловањем стално и изнова стварају друштво у којем живимо и радимо;

Појам друштва

Друштво није статично и непроменљиво, већ се друштвене институције непрекидно репродукују у времену и простору кроз понављања делања појединаца.

Друштво је велики број појединаца који се једни према другима понашају на регуларан начин и у само у друштву појединци су креатори а не "креатуре" друштвеног живота.

Појам друштва

- Друштво је једна релативно уређена и трајна (структурисана) скупина др. појава, тј. целина друштвених деловања и понашања, др. односа, др. група, организација и установа.

(М.Митровић,

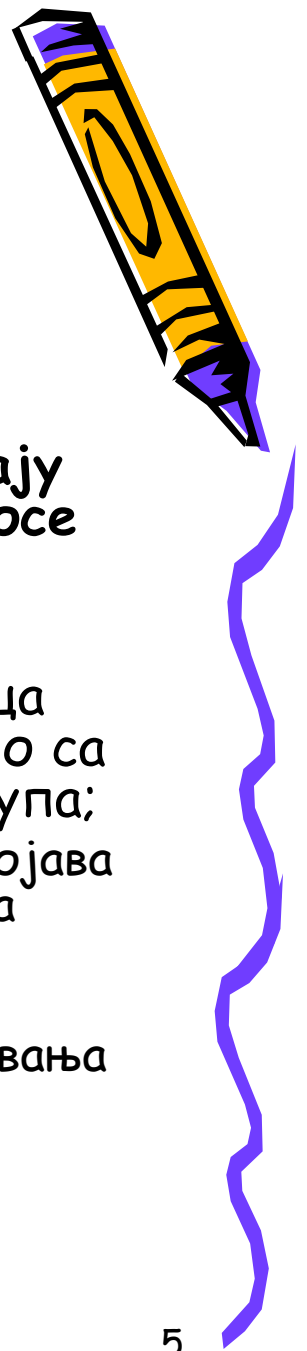
2005)

Најопштије социолошке категорије (појмови)

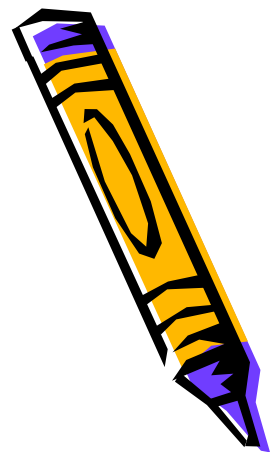
Најопштији социолошки појмови су нужно веома апстрактни и зато тешки за разумевање, али постају разумљиви тек пошто се проблеми на које се односе довољно добро изуче:

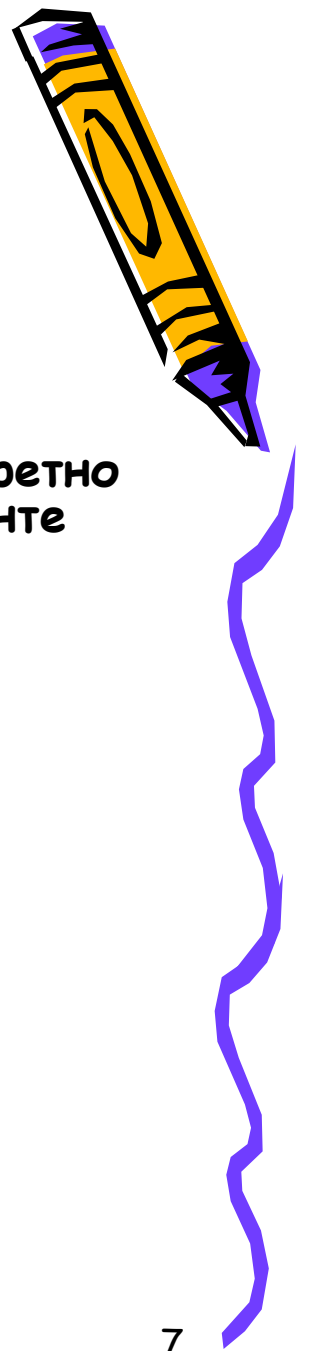
- **Друштвена појава** - деловање и понашање појединаца или група које је непосредно или посредно повезано са деловањем и понашањем других појединаца или група;
- **Друштвено деловање (процес)** - је најелементарнија др. појава и представља низ повезаних др. акција које су усмерене ка истом циљу;
- **Друштвени однос** - се дефинише као начин или облик повезивања појединаца и група приликом узајамног деловања на природу, друштво или самог себе;

Најопштије социолошке категорије (појмови)

- Друштвено деловање је основни теоријско-аналитички појам и у том смислу главна социолошка категорија јер посредно и непосредно омогућује проучавање структуре и промена у начину друштвеног живота, што је први и најважнији задатак социологије као науке.

Структура друштвеног деловања (социјалне акције)

Када се анализира структура др. деловања онда се конкретно др. деловање разлаже на његове саставне микро-елементе тако што се најодређеније одговара на следећа питања:

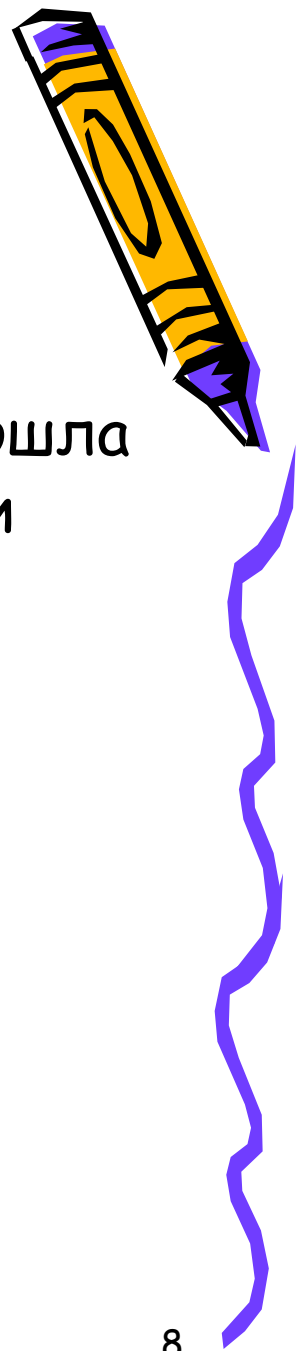
- Ко делује?
- Зашто делује?
- Чиме делује?
- Куда је усмерено деловање?
- Чему стреми деловање?
- Како је организовано и уређено др. деловање?

Развој људских друштава

Социолози верују да су људска друштва прошла кроз велике фазе развитка, те се стога прави разлика између:

- ПРЕДМОДЕРНИХ ДРУШТАВА
- МОДЕРНИХ ДРУШТАВА
- ПОСТМОДЕРНИХ ДРУШТАВА

Предмодерна друштва

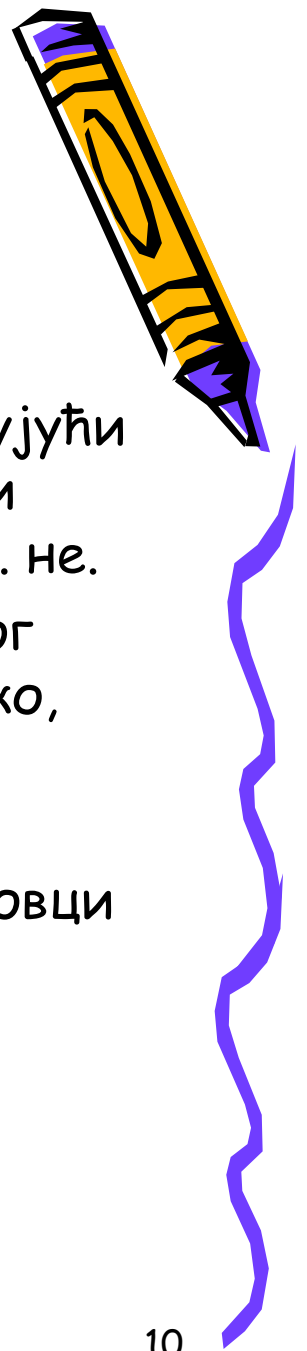

Предмодерна (на анија) друштва имају низ облика. Е.Гиденс разликује три главна типа:

- ловачко-сакупљачка,
- сточарска, аграрна и
- неиндустријске цивилизације;

Ловачка и сакупљачка друштва

- Најранија људска друштва су преживљавала захваљујући сакупљању воћа, семенки и поврћа, као и риболову и лову животиња због прехране. Настала су 50 000 г. п. не.
- Ова врста друштава је поседовала мало материјалног богатства и све што су поседовали било је заједничко, међу њима није било неједнакости, осим старијих припадника племена који су имали виши статус.
- Лов. и сакупљ. друштва су углавном нестала, мада ловци и сакупљачи још увек постоје у неким деловима Африке, Нове Гвинеје и Бразила.

Сточарска и аграрна друштва

- Сточарска друштва су настала пре 12 000 година п.н.е. и преживљавала су захваљујући сакупљању и лову, али и узгојем стада животиња. Броје око 250 000 људи.
- Сточарска друштва је омогућавала појединцима да акумулирају мало материјалног богатства у облику њихових животиња (млеко, месо, вуча ...) и показују склоност ка стварању неједнакости.
- Сточарска друштва су номадска друштва и још увек постоје у неким деловима Африке, Азије и Средњег Истока.

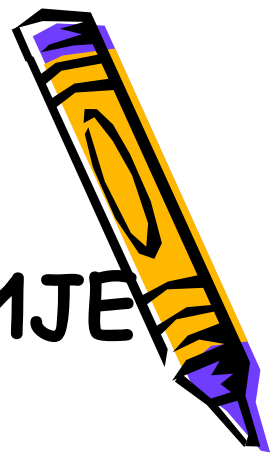

Сточарска и аграрна друштва

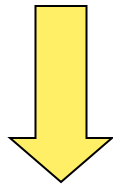

- Аграрна друштва су настала 12 000 год. пре нове ере и у својој исхрани искључиво се ослањају на сигурнији и предвидљивији извор исхране, а то су житарице. Храна у виду житарица се акумулира и обезбеђује одржавање живота већег дела популације;
- Аграрна друштва су пољопривредна друштва која су омогућавала појединцима да акумулирају веће количине материјалног богатства у облику њихових житарица (узгој житарица је поузданији начин да се дође до хране од узгоја животиња) и показују још већу склоност ка стварању неједнакости.
- Аграрна друштва нису номадска друштва и још увек постоје у Непалу, Руанди, Уганди и Бангладешу.
- Пољопривреда је остала као главни начин живота и у многим деловима савременог света.

НЕИНДУСТРИЈСКЕ ЦИВИЛИЗАЦИЈЕ

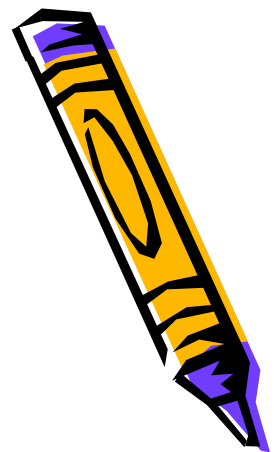

су настале 6 000 година пре нове ере и заснивале се на развоју градова, трговине и производње и исказивале врло изражене неједнакости богатства и сиромаштва (класе) и били повезани с владавином краљева и царева.

(Астеци, Маје, Инке, античка Грчка, Римско Царство, древни Египат и индијска и кинеска цивилизација)

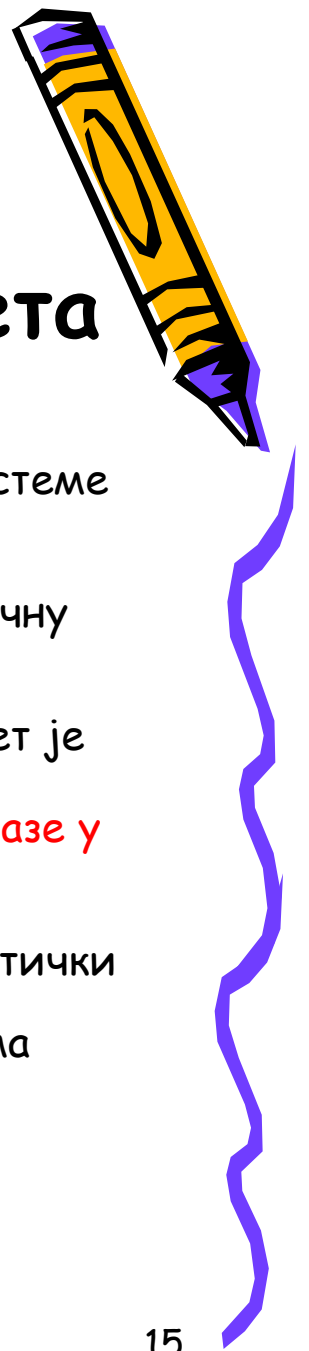

Модерна индустријска друштва

- Шта је то уништило оне облике друштва који су доминирали кроз читаву историју све до пре два века?
- ИНДУСТРИЈАЛИЗАЦИЈА - се односи на појаву машинске производње која се заснива на коришћењу материјалних и неживих извора енергије (водена пара или електрична енергија);
- Индустријска друштва - фабрике, продавнице, канцеларије и запосленост већинског дела становништва;
- Др. живот се одвија углавном у градовима - др. живот постаје безличнији и анонимнији;
- Индустријска друштва била су прве националне државе у историји.

Друштва Првог, Другог и Трећег света

- Земље Првог света - индустријализоване државе Европе, САД, Аустралоазија и Јапан и имају вишепартијске парламентарне системе власти;
- Друштва Другог света - означавала су комунистичка друштва некадашњег СССР-а, источну Европу, Чехословачку, Пољску, Источну Немачку и Мађарску. Карактерисала их је планска привреда и једнопартијски систем власти, комунистичка партија је имала доминантну улогу у политичком и привредном систему; Други свет је практично завршетком хладног рата, 1989 г. нестало.
- Земље Трећег света - **Ово су уствари земље у развоју, које се налазе у областима Азије, Африке и Јужне Америке, а биле су под колонијалном влашћу;**
(у њима се живи традиционалним начином живота, а њихов политички систем је створен по угледу на Западне земље у време стварања националних држава, у њима живи 1,2 милијарде људи у условима великог сиромаштва);

НОВОИНДУСТРИЈАЛИЗОВАНЕ ЗЕМЉЕ

- Земље у развоју нису јединствена целина: **О тим земљама се понекад говори и као новоиндустријализованим земљама;**
- Ове земље су у последњих три деценије забележиле огроман економски раст, извоз произведене робе (**Бразил, Мексико, Јужна Кореја, Сингапур, Тајван**);
- Просечни доходак по глави становника знатно је мањи него у друштвима Првог света;
- Већина људи живи у мањим и већим **градовима**, мало њих живи од пољопривреде;
- Главне **класне неједнакости** су много више изражене него у друштвима Првог света;

МОДЕРНОСТ И ПОСТМОДЕРНОСТ

- Веровање у могућност људског напретка;
- Рационално планирање да би се постигли циљеви;
- Веровање у супериорност рационалне мисли у односу на емоције;
- Веровање у способност науке и технологије да реше људске проблеме;

-
- Постмодерна друштва- медији су постали важни у људским животима и економији, а људи губе поверење у науку и технологију и постају свесни њихових штетних утицаја на савременог човека.

